

Pelastakaa Lapset

EVÄITÄ ELÄMÄLLE 2024

Tukea syrjäytymisvaarassa oleville ja vähävaraisten perheiden lapsille Suomessa.

EVÄITÄ ELÄMÄLLE

Elinkustannusten nousu ja sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat lisänneet lapsiperheiden köyhyysriskiä ja ajaneet pienituloisia perheitä entistä suurempaan ahdinkoon. Erityisen vaikea tilanne on yhden vanhemman perheissä. Lasten elämässä köyhyys aiheuttaa huolta, ahdistusta ja ulkopuolisuuden tunteita. Pienituloisten perheiden lasten vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ovat usein hyvin rajalliset. Perheissä on ollut myös pulaa ruoasta.

Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmalla tuetaan vähävaraisten perheiden lapsien harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia. Tukea myönnetään lapsille, joiden harrastusmahdollisuudet ovat uhattuna tai joilla on ollut haasteita kattaen toisen asteen opinnoista aiheutuvia kustannuksia perheen vähävaraisuuden tai muiden sosiaalisten haasteiden vuoksi. Lisäksi vuonna 2020 aloitettua ruokalahjakorttien jakamista jatkettiin jälleen vuonna 2024. Ruokalahjakortteja jaettiin vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen joutuneille lapsiperheille. Paikallisyhdistykset tukivat myös Suomeen sotaa paenneita ukrainalaisia lapsiperheitä harrastustuen ja ruokalahjakorttien muodossa.

Eväitä Elämälle -ohjelman tavoitteena on edistää lasten yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvää kehitystä. Tavoitteena ovat pysyvät muutokset lasten ja nuorten elämään niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin tasolla. Ohjelmaa toteutetaan valtakunnallisesti noin 60 paikkakunnalla ja se rahoitetaan täysin lahjoitusvaroin.

Eväitä Elämälle -ohjelman tukimuodot ovat

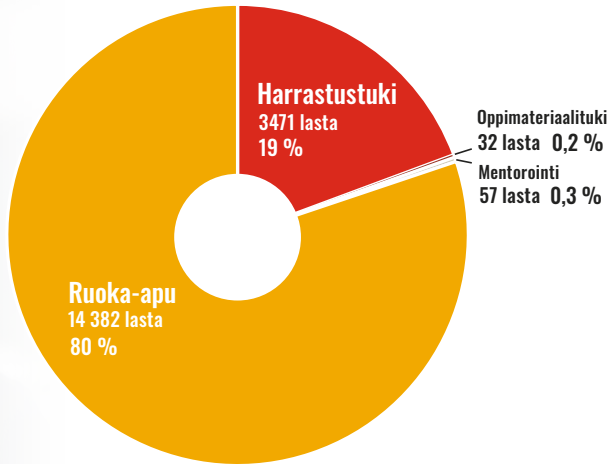
- harrastustuki
- oppimateriaalituki toisen asteen opiskelijoille
- mentorointi ala- ja yläkoululaisille
- ruokalahjakortit

Vuonna 2024 Eväitä Elämälle -ohjelmassa myönnettiin avustuksia ennätysellisellä kokonaisbudjetilla. Erityisesti harrastustukihakemusten määrä jatkoi voimakasta kasvuaan ja vuoden aikana harrastustukea sai enemmän lapsia kuin koskaan aiemmin. Lapsiperheiden tilanteen vaikeudesta kertoo kuitenkin se, että vaikka harrastustukea jaettiin ennätysmäärä, kasvoi myös ilman tukea jääneiden hakijoiden määrä.

VUONNA 2024 EVÄITÄ ELÄMÄLLE –OHJELMASSA

TUKEA SAI

17 942 LASTA

MUKANA OLI

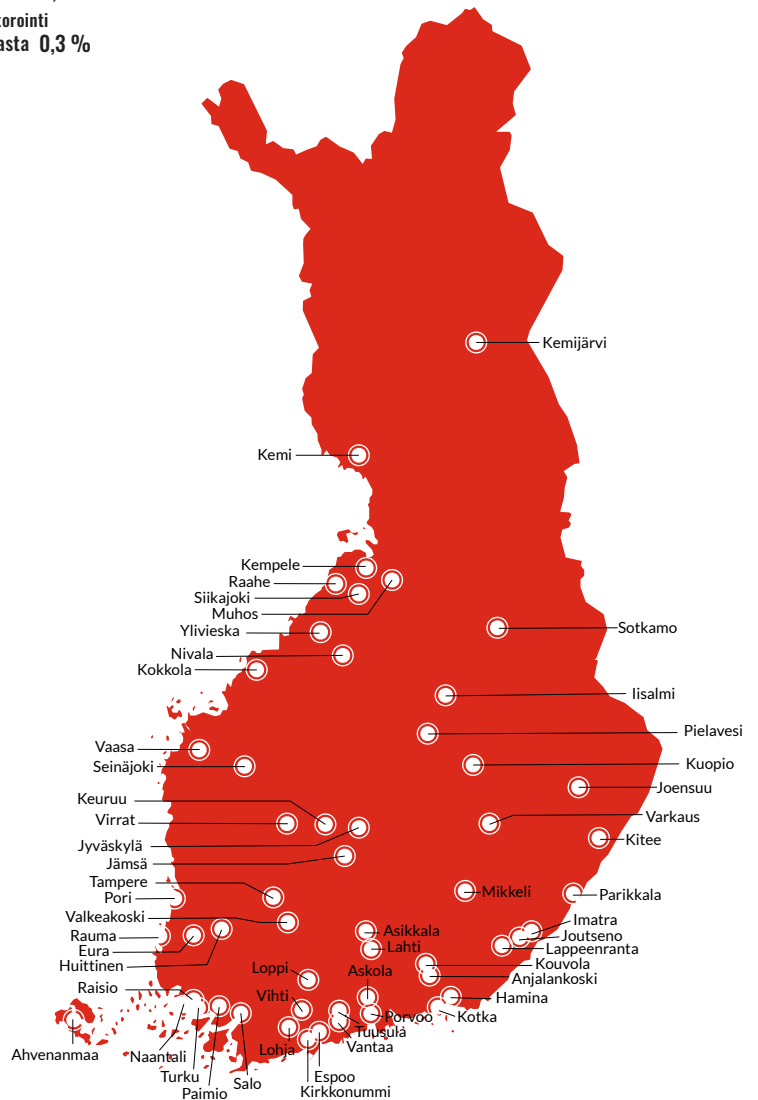
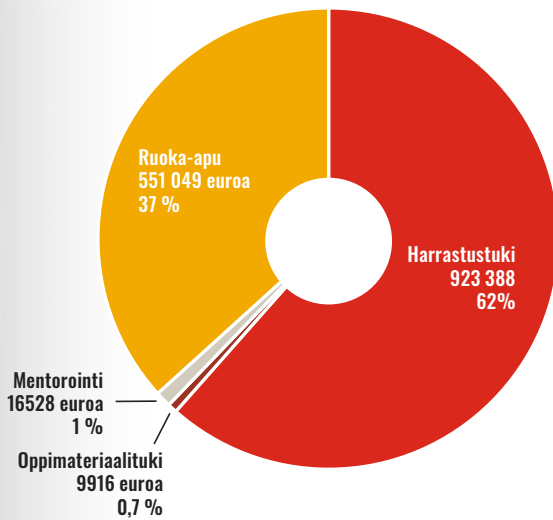
58 PAIKALLISYHDISTYSTÄ

5 ALUETOIMISTOA sekä

PELASTAKAA LASTEN KESKUSTOIMISTO

TUKEMISEEN KÄYTETTIIN

1 500 880 EUROA

HARRASTUSTUKI

Harrastustukea jaettiin yhteensä **923 388 euroa**. Tukea sai yhteensä **3471** lasta ja nuorta, joista **143** oli ukrainalaisia ja sillä katettiin kausi- ja tuntimaksuja, harrastusvälinekustannuksia sekä muita osallistumisen edellyttämiä kustannuksia.

” *Rakastan jalkapalloa ja jääkiekkoa, äiti sanoi, ettei taida olla enää varaa harrastaa. Olin todella surullinen ja kaveritkin harrastavat. Saatiin tukea Pelastakaa lapset ry:ltä ja olin super iloinen! Harrastus jatkuu ja en jää ulkopuoliseksi ja minusta saattaa tulla vielä ammattiuurheilija!*

OPPIMATERIAALITUKI

Oppimateriaalitukea jaettiin yhteensä **9916 euroa**. Tukea sai **32 lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa opiskelevaa nuorta**. Oppimateriaalituella katettiin opiskeluista aiheutuneita kuluja niille, jotka eivät vielä kuulu maksuttoman toisen asteen piiriin. Oppimateriaalituella on tuettu myös maksuttomuuden piiriin kuuluvia nuoria niiden kustannusten osalta, jotka heidän lakimuutoksesta huolimatta tulee edelleen itse pystyä kattamaan.

” *Oppimateriaalituki mahdollisti minulle sellaiset toisen asteen opinnot kuin halusin. Ilman tukea en olisi voinut käydä ammattilukiota, sillä lukio olisi ollut pakko jättää pois kirjakustannusten vuoksi. Kaiken kaikkiaan tuki on antanut minulle paremmat eväät tulevaisuuteen, kuin olisin muuten saanut. Tuki ei ollut vain raha kirjoja varten, sillä olen saanut myös opiskelujen ajalle mielenrauhan, kun ei ole tarvinnut murehtia, sitä kuinka kaiken maksaa.*

TANSSI ON MINUN ELÄMÄNI

Hiphop on Oonalle keino osoittaa arvonsa ja kykynsä, sillä taloudellisia resursseja hänellä on vähän. Oona sanoo, että omaa köyhyyttä kestää paremmin, kun elämässä on tämä tanssi.

Hiphop on Oonalle, 17, enemmän kuin harrastus. Se on elämäntapa.

"Opin jo pienenä sen, ettei oikeastaan edes joskus voi saada mitä haluaa. En ollut sokea sille, että oli lapsia, jotka silmiä räpsyttämällä saivat vanhemmiltaan sen, mitä halusivat", Oona sanoo. Oona käy kolmatta vuotta lukiota ja elää äidin kanssa tämän toimeentulotuella.

"Halusin kokea vanhojentanssipäivän kuten muutkin luokkakaverit. Onneksi löysin itselleni töitä koulun oheen. Ei meillä muuten sellaiseen päivään olisi ollut varaa. Ostin itselleni asun ja kampauksen. Se oli ihana päivä", muistelee Oona. Oma elämäntilanne tuntuu hänestä silti parhaalta mahdolliselta. Äidin kanssa menee hyvin ja kilpatanssiryhmän tytöt ovat ihan parhaita. Heidän seurastaan Oona nauttii.

TAUSTANI EI SAA MÄÄRITTÄÄ MINUA

Oonan rento, väljä pukeutumistyyli liittyy olennaisesti katutanssikulttuuriin. Tyyliin sisältyy asenne, jota Oona sanoo arvostavansa. Hiphop-kulttuuri antaa mallin siitä, että omista juuristaan saa ja voi olla ylpeä. Vaikka taloudellisesti ei kovin kummoisesti menisikään.

”Tanssi ja hyvät ihmissuhteet antavat minulle sen mitä koen tarvitsevani. En tiedä, onko tästä minulle ammatiksi, mutta toivon niin. Tanssiopinnot olisivat Turussa tai Oulussa. Rahasta tämä on kiinni, kuinka pitkään voin harrastaa ja pystynkö kustantamaan jatko-opintoja”, Oona sanoo.

Tanssikoulun lukukausimaksua varten pistetään kotona joka kuukausi rahaa syrjään, ja arvioidaan vasta sitten, mihin muuhun raha riittää. Oona sanoo käyvänsä kahviloissa vain, jos siihen on jokin aivan erityinen syy, kaverin syntymäpäivä tai jotain. Shoppailua hän ei harrasta lainkaan. Kirpputori kelpaa, jos jotain tarvitsee, ja vaate löytyy pikkurahalla.

EVÄITÄ ELÄMÄLLE HARRASTUSTUESTA APUA

Oona hoitaa harrastuskuluista Pelastakaa Lasten Vantaan paikallisyhdistyksen Eväitä Elämälle -harrastustuella.

Oonalle tanssi on niin merkityksellinen asia, ettei hän edes halua ajatella, mitä sitten, kun Eväitä Elämälle -ohjelman harrastustuki lakkaa. Tukea maksetaan täysi-ikäisyyteen saakka. Se päivä on pian, mutta ei vielä tänään.

Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelman kautta jaettavalla harrastustuella edistetään lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden ja osallisuuden kokemuksia. Tukea jaetaan lapsille ja nuorille, joiden mahdollisuus osallistua harrastuksiin on uhattuna perheen taloudellisen tilanteen vuoksi.

Pelastakaa Lasten paikallisyhdistykset ovat jo viestineet, että harrastustuen tarve vain nousee, niin hakemuskäärät kuin haettavat summatkin.

KUN RAHA EI VAIN RIITÄ HARRASTUKSIIN

Pienituloiset ja muutoin haasteellisessa elämäntilanteessa elävät lapsiperheet ovat ajautuneet entistä suurempaan taloudelliseen ahdinkoon. Myös keskituloisissa perheissä kyky saada katettua kaikkia lapsiperheen menoja on heikentynyt. Tämä on selkeä viesti siitä, ettei lapsilla ja nuorilla ole tasavertaisia mahdollisuuksia aloittaa tai jatkaa heille tärkeää harrastusta perheen taloudellisen tilanteen vuoksi.

”Myönnetty tuki ja sen mahdollistama harrastuksen jatkuminen on tuonut myös vanhemmille suurta helpotusta. Tuki on vähentänyt heiltä stressiä ja luonut tunnetta siitä, että joku välittää”, sanoo **Heidi Herranen**, joka vastaa Eväitä Elämälle -tuen valtakunnallisesta koordinoinnista järjestössämme.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kattojärjestö SOSTE on laskenut, että koko maan tasolla lapsiköyhyys tulee hallituksen leikkausten myötä kasvamaan 1,6 prosenttiyksiköllä. Tällä on myös sosiaaliset ja taloudelliset seurauksensa.

”Se, kuinka perhe köyhyyteen ja sen kaventamaan elämään kykenee suhtautumaan, voi joko kannatella tai kuormittaa lapsen köyhyyskokemusta. Perheen köyhyys voi vaikuttaa lapsen mielikuvaan omasta ihmisarvostaan, jos harrastuksista, retkistä tai juhlista on toistuvasti kieltäytyttävä varattomuuden takia”, muistuttaa Pelastakaa Lasten köyhyysasiantuntija **Aino Sarkia**.

MENTOROINTI

Vuonna 2024 mentorin tukea sai **57 lasta**. Mentorointiin liittyviin kustannuksiin käytettiin **16 528 euroa**.

Mentorointi on ala- ja yläkouluikäisille suunnattua varhaista tukea ja ohjausta. Tavoitteena on lapsen opiskelu- ja oppimistaitojen vahvistaminen ja koulunkäynnin motivaation lisääminen.

Mentorointi perustuu vertaistukeen. Mentoreina toimivat paikallisyhdistysten rekrytoimat nuoret aikuiset, joilla on halua ja taitoa kohdata nuoria.

RUOKALAHJAKORTIT

Elinkustannusten nousu ja sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat kasvattaneet pienituloisten lapsiperheiden ruoka-avun tarvetta entisestään, minkä vuoksi Pelastakaa Lapset jatkoi vuonna 2020 aloitettua ruokalahjakorttien jakamista vaikeassa taloudellisessa tilanteessa oleville lapsiperheille.

Kortteja jakoi **51 paikallisyhdistystä** ja **5 aluetoimistoa**. Jakelussa paikallisyhdistykset tekivät laajasti paikallista ja alueellista yhteistyötä eri toimijoiden, kuten sosiaalitoimen ja diakoniatyön, kanssa. Näin tavoitettiin tehokkaasti apua tarvitsevat perheet. Aluetoimistot jakoivat ruokalahjakortteja oman toimintansa piiriin kuuluville lapsiperheille.

Ruoka-apua sai vuoden 2024 aikana **6447 perhettä** ja **14 382 lasta**. Ukrainalaisille lapsiperheille ruokalahjakortteja jaettiin **261 kpl**. Ruoka-apuun käytettiin **551 049 euroa**.

” Tuli tosi tarpeeseen, kun rahat on ihan lopussa ja miettinyt jo millä ruuan ostaa

Lapsiperheköyhyys moniulotteisena ilmiönä edellyttää monenlaisia toimenpiteitä

Pienituloisissa perheissä elää Suomessa yli 123 000 lasta. Määrän on arvioitu olevan merkittävässä kasvussa hallituksen sosiaaliturvaleikkausten vuoksi. Sen lisäksi, että lapsiperheköyhyys tulee lisääntymään se myös syvenee, kun köyhyydessä jo elävien lasten ja perheiden tilanteet heikentyvät entisestään. Erityisen vaikeaksi tilanteet uhkaavat muodostua yhden huoltajan kotitalouksissa, joissa köyhyysriski on huomattavan korkea jo nykyisellään.

Pelastakaa Lasten vuosittain toteuttama Lapsen ääni -kysely kertoo pienituloisten lasten köyhyyden kokemuksista lasten itsensä kertomana. Vuoden 2024 kyselyyn vastasi yli 1600 12–17-vuotiasta lasta ja nuorta. Kyselyn tulokset paljastavat lasten ja nuorten kokemusmaailmojen lipuvan yhä kauemmas toisistaan lasten perhetaustasta riippuen.

Lapsen ääni -kyselyn perusteella pienituloisten perheiden lapset kokevat arjessaan monia puutteita. Erityisen huolestuttavana näyttäytyy ruoan riittämättömyys, joka tarkoittaa lasten mukaan esimerkiksi yksipuolista, riittämätöntä ja huonosti ravitsevaa ruokaa. Tämän lisäksi esimerkiksi vapaa-ajan mahdollisuudet ovat selvästi rajallisemmat pienituloisilla vastaajilla: lähes 40 prosenttia ei ole voinut osallistua säännölliseen maksulliseen harrastukseen ja noin kolmasosa on joutunut lopettamaan harrastuksen, koska siihen ei ole ollut varaa. Lapset kuvasivat vastauksissaan olevansa varsin tietoisia ystäviään rajatuimmista mahdollisuuksistaan. Tämä aiheuttaa lapsissa surua ja ulkopuolisuuden tunteita.

Monen pienituloisen perheen lapsen arkea varjostaa lisäksi huoli vanhempien jaksamisesta, perheen pärjäämisestä ja tulevaisuudesta. Noin 60 prosenttia Lapsen ääni -kyselyyn vastanneista pienituloisista koki elämän epävakaaksi. Vain 17 prosenttia kertoi pitävänsä itsestään sellaisena kuin on. Kiusaamisen kokemukset olivat yleisempiä pienituloisilla vastaajilla.

Lapsen ääni -kyselyllä edistetään lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Kyselyn avulla Pelastakaa Lapset pyrkii nostamaan esille pienituloisten perheiden lasten ja nuorten kokemuksia ja viemään tätä tietoa päätöksentekijöille. Näin pyritään varmistamaan, että päättäjät tekevät sellaisia päätöksiä, jotka vahvistavat pienituloisten perheiden ja lasten hyvinvointia.

Kaikessa päätöksenteossa on tärkeää varmistaa, että lapsen oikeus toimeentuloon ja sosiaaliturvaan toteutuu. Olennaista on, ettei päätöksillä lisätä ja syvennetä lapsiperheköyhyyttä. Pelastakaa Lapset edisti näitä tavoitteita vuonna 2024 antamalla esimerkiksi lukuisia lausuntoja hallituksen sosiaaliturvamuutosesityksiin. Lasten ja nuorten omaa ääntä näistä teemoista saatiin nostettua lisäksi nuorten päättäjätapaamisessa lapsen oikeuksien päivänä eduskunnassa. Tapaaminen järjestettiin yhteistyössä Pelastakaa Lasten ja Yhden Vanhemman Perheiden Liiton nuortenryhmän kanssa. Eduskunnassa vierailleiden lasten ja nuorten viesti päättäjien suuntaan oli selvä: pienituloisten perheiden toimeentulosta ei tule leikata. Lisäksi nuoret peräänkuuluttivat laadukkaiden ja oikea-aikaisten palveluiden merkitystä sujuvalle arjelle.

AUTA VÄHÄVARAISTEN PERHEIDEN LAPSIA

Lahjoituksesi avulla ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä kotimaassa.

Tee lahjoitus: pelastakaalapset.fi/lahjoittaminen

Lahjoitustili: FI64 1017 3000 2107 27, viestiksi "Eväitä Elämälle"

Keräyslupa: Poliisihallitus RA/2022/1401, myönnetty 12.10.2022, voimassa toistaiseksi 1.1.2023 alkaen koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Varat käytetään Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmaan.

EVÄITÄ ELÄMÄLLE 2024

KUVAT: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

TAITTO: ATTE NYKÄNEN / PELASTAKAA LAPSET

Pelastakaa Lapset on maailman johtava sitoutumaton lapsijärjestö, joka saa aikaan välittömiä ja pysyviä muutoksia lasten elämässä. Yhdessä turvaamme jokaisen lapsen oikeuden elämään, suojeluun, oppimiseen ja osallisuuteen Suomessa ja maailmalla. Koska lasten tulevaisuus alkaa nyt.

pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lapset